

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 26. broj

26. lipnja 2025.

cijena 300 Ft



„Tóthovi” na sceni Hrvatskog kazališta Pečuh

FOTO: LASZLO TÓTH

8. stranica



„Buduća Europska unija”

3. stranica



Pedagoški dani Ureda za obrazovanje

4. i 5. stranica



IX. Dan narodnosti i Dan vrijednosti

11. stranica

Pretužno za cijelo čovječanstvo

Nikako mi ne izlazi iz glave strašan događaj koji se nedavno dogodio u Grazu. Ne mogu shvatiti što može dovesti jednog mladog čovjeka na to da ubije nedužne mlade osobe, djecu ili odrasle. Pretužno je to za sve obitelji, roditelje i cijelo čovječanstvo. Nažalost, nije to jedini slučaj. U posljednje vrijeme sve češće čujemo takve šokantne vijesti. Nisam psihologinja ili psihijatrica, ali vjerujem da su počinitelju upravo ti stručnjaci i ljudska briga nedostajali.

Prema informacijama iz medija, počinitelj, bivši učenik škole, legalno je posjedovao oružje. Uvijek se pitam zašto bi jedan civil trebao imati oružje ako nije vojnik, policajac ili nije u službi u kojoj je to potrebno. Međutim, uopće me ne čudi da je sve veća želja mladih muškaraca za posjedovanjem oružja. Od malih nogu izloženi su agresivnim računalnim igrama u kojima se puca na sve i svašta bez razmišljanja i bez posljedica. Na televiziji se na mnogim kanalima emitiraju agresivni filmovi, pucnjava, kriminal i druge strahote. Zapravo, mladi uz to ne nauče što je samokontrola. Upijaju u sebe osjećaj slobode da se sve može učiniti bez posljedica. Takve osobe žive u svijetu računala, malo se druže i zatvaraju se u sebe. Nažalost, danas više ni uljudnost, poštenje ni pristojnost nisu u modi i, ako se netko slučajno tako ponaša, s čuđenjem ga promatraju. Ljudi su se jako odmaknuli jedni od drugih, nemaju prijatelje, nikoga ne zanima što drugi radi, slabo se zanimaju za probleme drugih. Otuđenje je sve jača pojava, svi su okrenuti samo prema sebi i podignu glavu tek kad se dogode strahote poput ove u Grazu. Očito je da je nešto „iskočilo iz tračnica“ u psihološkom razvoju ljudskog roda i da se zaboravlja na to da je čovjeku čovjek najbolji lijek, da se sve može kad se ruke slože, da je za emocionalne probleme najbolji lijek obitelj ili prijatelj. To se najbolje može naučiti u obitelji i u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Pостоje programi prevencije, aktivnosti u zajednici, humanitarne akcije, društvene igre, zajednički rad u vrtu ili zajednički kućanski poslovi, proljepšavanje društvenog prostora i mnoštvo zanimljivih aktivnosti koje se mogu raditi u društvu, zajednici ili obitelji. Tim aktivnostima zajedno se stvaraju vrijednosti, a ne samo na osobno zadovoljstvo. Vjerujem da bi sve to smanjilo broj ovako tragičnih i potresnih događaja.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Trianonski ugovor nije samo redefinirao granice nego je razbio stoljetne kulturne i etničke cjeline.“



Trianonski mirovni ugovor, potpisan 4. lipnja 1920. između sila Antante i poražene Kraljevine Ugarske nakon Prvog svjetskog rata, temeljito je preoblikovao političku kartu srednje Europe. Mađarska je izgubila više od dvije trećine svojega teritorija i polovinu stanovništva. I dok se često govori o Mađarima koji su ostali izvan granica matične države, manje je poznato koliko je novonastala granica teško pogodila i Hrvate, osobito one koji su stoljećima živjeli u povijesnim dijelovima Ugarske.

U Bačkoj, području koje je nakon Trianona pripojeno tadašnjoj Kraljevini SHS (danas Vojvodina u sastavu Srbije), živjela je brojna hrvatska zajednica – bunjevački i šokački Hrvati. Iako su formalno postali dio južnoslavenske države, političke okolnosti i kasnije asimilacijske politike (osobito tijekom komunističkog razdoblja u Jugoslaviji) dovele su do slabljenja njihova nacionalnog identiteta, zbunjenosti oko etničke pripadnosti i smanjenja broja onih koji se danas jasno izjašnjavaju kao Hrvati.

Hrvati koji su ostali u Mađarskoj, osobito bački Hrvati, bili su dio velikog hrvatskog kulturnog prostora koji je obuhvaćao Suboticu, Sombor, Osijek i Pečuh. S novom granicom taj je prostor raskinut. Subotica, najvažnije kulturno i školsko središte bačkih Hrvata, pripala je Kraljevini SHS (današnja Srbija), dok su sela oko Bajce ostala u Mađarskoj. Time su Hrvati u okolici Bajce izgubili svoje prirodne veze – više nije bilo pristupa školama i učiteljima iz Hrvatske ili Bačke; crkve su ostale jedina mjesta gdje se još čula hrvatska riječ, ali se i u njima postupno provodila mađarizacija; hrvatske novine, knjige i časopisi prestali su stizati preko granice; djeca su ubrzo počela učiti isključivo na mađar-

skom jeziku jer nije bilo nastavnog kadra ni udžbenika na hrvatskom.

Hrvati koji su živjeli uz rijeke Dravu i Muru našli su se unutar novih granica Mađarske, odvojeni od matičnog hrvatskog korpusa. Ti podravski i pomurski Hrvati od tada se suočavaju s izazovima očuvanja jezika, kulture i identiteta u većinskom mađarskom okruženju. Trianon je za njih značio prekid kulturne i gospodarske povezanosti s hrvatskom stranom rijeke, a procesi asimilacije postupno su se pojačavali tijekom 20. stoljeća.

Složena je i situacija gradišćanskih Hrvata, koji su nakon Trianona ostali razasuti na tromeđi Austrije, Mađarske i Slovačke. Povijesno naseljeni na tom prostoru još od 16. stoljeća, nakon turskih osvajanja ti su Hrvati u Gradišću (danas austrijska savezna pokrajina Burgenland) uspjeli očuvati svoj identitet unatoč snažnoj germanizaciji. No, dio njih ostao je u Mađarskoj (npr. u okolici Šoprona, Sambotela i Kisega), gdje danas čine manju i ranjiviju zajednicu. Trianonska granica fizički ih je i politički odvojila, što je oslabilo njihovu međusobnu povezanost i onemogućilo zajedničko djelovanje.

Trianonski ugovor nije samo redefinirao granice nego je razbio stoljetne kulturne i etničke cjeline. Za Hrvate koji su ostali izvan granica tadašnje Kraljevine SHS to je značilo gubitak institucijske zaštite, jezične potpore i političke reprezentacije. Danas, iako žive kao manjine u različitim državama, mnogi među njima još uvijek govore hrvatski i održavaju kulturnu baštinu, ali se suočavaju s izazovima očuvanja identiteta u uvjetima sveprisutne asimilacije.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

„Buduća Europska unija“

Predsjednik Hrvatskoga sabora Gordan Jandroković sudjelovao je na Konferenciji predsjednika parlamenata država članica Europske unije 11. i 12. svibnja u Budimpešti, gdje je održao govor u okviru prvog panela naslovljenog „Buduća Europska unija“.

Konferencija predsjednika parlamenata Europske unije najviši je forum suradnje između parlamenata u Europskoj uniji. Njezina je glavna zadaća određivanje okvira i strateških ciljeva parlamentarne suradnje. Na Konferenciji predsjednika, koja je održana 11. i 12. svibnja 2025. u Budimpešti, pod radnim naslovom „IZAZOVI pred Europskom unijom“ sudjelovali su predsjednici nacionalnih parlamentarnih domova država članica EU-a, predsjednik Europskog parlamenta te predsjednici parlamenata država kandidatkinja – u svojstvu promatrača i stalnih uzvanika.

Uvodno je predsjednik Hrvatskoga sabora ustvrdio kako živimo u izrazito zahtjevnim vremenima, u kojima ratni sukobi ne jenjavaju u Ukrajini, na Bliskom istoku te drugdje u Aziji i Africi. „Pridodaju li se svemu tomu različiti gospodarski šokovi, klimatske promjene i zdravstveni izazovi, jasno je kako globalna neizvjesnost stalno raste“, kazao je predsjednik Jandroković.

Članstvo u Europskoj uniji državama članicama pruža mogućnost da se sa svim aktualnim izazovima i prijetnjama nose zajednički, kazao je predsjednik Sabora podsjetivši kako su prilagođavanje različitim krizama i njihovo nadilaženje sastavni dio povijesnog razvoja Europske unije. Hrvatska je Europsku uniju oduvijek smatrala zajednicom suverenih država, pouzdanih partnera koji dijele slične vrijednosti i spremni su udružiti snage za zajedničko dobro.



Sudionici konferencije

Pritom se specifični nacionalni ciljevi mogu uspješno zagovarati i inkorporirati u šire, europske, kao i obrnuto. Hrvatska je stoga i nadalje spremna razvijati europski projekt te nadograđivati solidarnost, koheziju i supsidijarnost unutar Europske unije, rekao je predsjednik Jandroković.

Ciljana i strukturirana suradnja unutar Europske unije nipošto ne slabi suverenitet pojedinih država članica, nego upravo suprotno – jača ga. U sve kompleksnijem svijetu nužna je što učinkovitija europska suradnja i više jedinstva oko ključnih globalnih pitanja poput sigurnosti, obrane, klimatskih promjena, migracija, energetike i trgovine. Ako Europska unija želi biti glo-

balno relevantna, mora djelovati na duge staze te ostati predana zaštiti međunarodnog prava i poretka temeljenog na pravilima, koliko god se to zahtjevnim činilo u aktualnim okolnostima. Sastavni je dio toga pristupa i nastavak snažne potpore Ukrajini, naglasio je predsjednik Jandroković. U tom je kontekstu završno podsjetio na riječi novog pape Lava XIV., koji je, nakon što je izabran, s balkona bazilike svetog Petra poručio: „Zlo neće pobijediti“.

„Kao parlamentarci imamo dužnost i odgovornost aktivno doprinostiti da ono nikad ne pobijedi“, zaključno je naglasio predsjednik Hrvatskog sabora.

Izvor: sabor.hr

Generalna sjednica Koljnofskog hrvatskog društva

Članovi najstarijeg hrvatskog društva u Mađarskoj održali svoju generalnu sjednicu 6. maja u Koljnofu. Nakon prihvatanja prošlogodišnjeg programa i financija, su zbog isteka roka peljaštva, izabrali novo peljaštvo. Franjo Grubić je položio svoju funkciju, novi predsjednik je nastao Geza Völgyi, podpredsjednica je ostala Marika Grubić, a tajnica je nastala Anita Pajrić.

U nastavku sjednice je novi predsjednik izvijestio nazočne o ovogodišnjem programu i o daljnjih planova. Na našu veliku radost puno mladi su se uključili u rad društva. Folklorna grupa jako dobro funkcionira, voditeljice sekcija rade svoj posao i čuda mali plesača i tamburaša imamo. Naše djelovanje finansiramo iz dohotka našega Hrvatskoga bala i iz raznih natječaj. Tako pomaže nam Fondacija Gábor Bethlen, tj. mađarska vlada i naša matična domovina preko Središnjeg državnog ureda.

Foto: Geza Völgyi (Facebook)



Novi predsjednik je nastao Geza Völgyi

Proljetni pedagoški dani Ureda za obrazovanje

U organizaciji Narodnosnog pedagoškog centra za obrazovanje Ureda za obrazovanje od 27. ožujka do 8. travnja održani su ovogodišnji Proljetni pedagoški dani. Kako je u programskoj knjižici Dana napisala voditeljica Narodnosnog pedagoškog centra za obrazovanje Attiláné Kállay, Pedagoški obrazovni centar za narodnosti ponovno je, i 2025. godine, organizirao programsku seriju Proljetnih pedagoških dana za narodnosti.

Ovogodišnja događanja stavila su u središte razvoj jezičnih kompetencija s posebnim naglaskom na metodološke pristupe razvoju sposobnosti stvaranja i razumijevanja teksta, mogućnosti njihove primjene u učionici te na dobre prakse pripreme učenika za natjecanja u tom području. U ponudi su bile i teme koje razmatraju mogućnosti očuvanja identiteta, pitanja održivosti, odgoj za zdrav način života, primjeri dobre prakse koji olakšavaju prijelaz iz vrtića u školu te uvid u mogućnosti služenja podnim robotima. Dio programske serije bila je i akreditirana stručna edukacija koja prikazuje tehnike i alate nenasilnog rješavanja dječje agresije, razni programi u okviru osnovnih ustanova te stručni dan posvećen hrvatskom jeziku.

Na Dane su pozvani odgojno-obrazovni djelatnici iz svih narodnosnih vrtića i škola te su nuđeni raznovrsni programi koji odgovaraju njihovim interesima – sve radi proširenja znanja i razmjene stručnih iskustava. Za sudjelovanje u programu bilo je potrebno registrirati se, a sam program bio je besplatan za sve sudionike. Održavala su se i predavanja i događanja na mreži.



Dio sudionika okruglog stola

vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Santovo Marija Žužić Kovács, a 8. travnja u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže održan je stručni dan. U sklopu dana nakon svečanog programa učenika i predstavljanja institucije (što je održala ravnateljica Janja Živković Mandić) održana su dva ogledna sata i stručni forum – okrugli stol.

Ogledni sat „Metodika nastave instrumentalne narodne glazbe” održao je

Na prvom oglednom satu, u 3. razredu osnovne škole, sudionici stručnog dana dobili su uvid u nastavu hrvatske narodne glazbe uklopljenu u plan i program sata, čiji je cilj, uz glazbene osnove (*solfeggio*), usvajanje specifičnih osnova hrvatske narodne glazbe, razvoj sadržaja iz područja poznavanja naroda i drugih učeničkih kompetencija na materinskom jeziku, produbljivanje tih vještina, obogaćivanje pjevačko-glazbenih sadržaja, obogaćivanje programa narodnosti na dvojezičnom programu te razvoj glazbenih i motoričkih vještina.



Dio sudionika okruglog stola

Programi su se odvijali na mađarskom jeziku odnosno na narodnosnim jezicima. Tako je 7. travnja mrežnu radionicu (predavanje) na hrvatskom jeziku pod naslovom „Metode razvijanja čitanja s razumijevanjem” održala ravnateljica Hrvatskog

zamjenik ravnatelja i glazbeni pedagog Gergely Kovács, a pedagoginje Gabriella Kohuth Várhelyi i Valentina Sabolić održale su ogledni sat „Priprema talentiranih učenika za natjecanja iz narodnosnih jezika (hrvatski jezik i književnost)”.



Na satu

Sudionici stručnog dana zainteresirani za pripremu za natjecanja iz narodnosnog jezika i razvoj talentiranih učenika mogli su na drugom oglednom satu, u 7. razredu osnovne škole, upoznati metode koje se primjenjuju u školi Miroslava Krleže zahva-

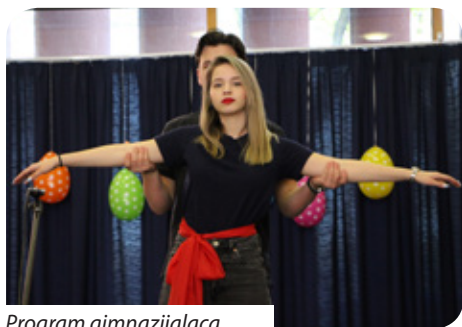


Program učenika

ljujući kojima učenici već godinama postižu iznimne rezultate u području hrvatskog jezika, književnosti i poznavanja naroda.

Na stručni dan u školi Miroslava Krleže, uz nastavnike iz škole Miroslava Krleže, odazvali su se i nastavnici iz santovačke škole te stručni suradnici Narodnog pedagoškog centra za obrazovanje na čelu s voditeljicom Attiláné Kállay.

Na stručnom forumu govorilo se o tome kako je jedan sat glazbe tjedno premalo. Zaključeno je da djeca vole sat glazbe te da je za mnoge učenike to početak za daljnji rad i bavljenje glazbom, uključujući sudjelovanje u radu brojnih orkestara, pa i školskom orkestru. Za povećanje satnice zbog preopterećenosti postojećih satnica mali su izgledi. Uz glazbu se snažno jača i čuva nacionalni identitet te je zaključeno da bi od 1. do 5. razreda trebalo imati barem dva sata glazbe. U prošloj godini Krležin školski orkestar imao je 41 nastup, a svirali su i na velikim događanjima izvan škole. Zovu ih sa svih strana, ali ne mogu udovoljiti svim pozivima.



Program gimnazijalaca

Razgovarajući o drugom oglednom satu, govorilo se o radu s talentiranim učenicima i timskom radu nastavnika u pripremi učenika za državna natjecanja iz hrvat-



Sudionici stručnog dana sa zanimanjem prate program učenika

skog jezika i književnosti te narodopisa. O pripremama za pismene i usmene ispite zaključeno je kako su rezultati pismenog dijela ispita pokazali da nije od presudne važnosti koja je od dviju pedagoginja pripremala djecu. Djeca pokazuju iznimnu aktivnost na satu, a pripreme se izvode izvan satnice hrvatskog jezika i književnosti, nakon toga što učenici i nastavnici odrade svoje obvezne sate.

Na okruglom stolu nastavnici iz pečuške i santovačke škole ukazali su na činjenicu da je većina polaznika obiju škola mađarskog podrijetla, da djeca dolaze sa slabim ili nikakvim predznanjem hrvatskog jezika i da to zahtijeva veliku predanost pedagoga u ostvarivanju dvojezičnog programa. Ima vrlo malo obitelji u kojima se s djecom komunicira na hrvatskom jeziku, stoga se u školi trude osigurati dnevni ambijent u kojem će se hrvatski jezik što bolje usvajati u cjelodnevnoj školi, čemu pomaže broj sati hrvatskog jezika i književnosti te predmeta koji se predaju na hrvatskom jeziku.

„Evo, zaključili smo ono što svaki put zaključujemo: da su naši problemi isti, da se suočavamo uglavnom s istim poteškoćama i u nastavi i u izvannastavnim aktivnostima, ali i u radu s talentima. Suočavamo se s opadanjem broja djece i uglavnom su to opći problemi koji muče i druge hrvatske škole... Kolege iz Budimpešte i iz Ureda za obrazovanje mogli su to potvrditi. Moramo istini pogledati u oči – djeca nam dolaze, ja bih smjela to izjaviti, s nula znanja jezika od kuće. Jako su rijetki učenici koji dolaze s nekim znanjem hrvatskog jezika. Ako dijete zna komunicirati, onda smo presretni, odnosno učiteljica je presretna.

Ja sam optimist, djeca kod nas u školi dobivaju veliku dozu hrvatskog jezika, hrvatske kulture i svega što ih okružuje u ovoj

ustanovi, tako da je nemoguće ne postići rezultate za četiri godine. Ja uglavnom te rezultate mjerim u nekim periodima, od prvog do četvrtog, pa onda od petog do osmog i u gimnaziji. Najzadovoljnija sam s četvrtima koje, kad ih čujem na nekom školskom programu, kako recitiraju, govore, kako komuniciraju, oni su u stanju naučiti čitave kazališne komade za jednu priredbu. Tako se zapravo vidi taj ogroman rad i trud koji je uložen u njihov razvoj. Onda se vide rezultati tog rada i da još uvijek ima smisla raditi. Osim toga, osim tog jezičnog okruženja koje imamo u školi, imamo veliku sreću i sa suradnjom s našim prijateljskim školama jer tijekom školovanja djeca u nekoliko navrata imaju priliku boraviti po tjedan dana u Hrvatskoj ili nam dolaze učenici iz Hrvatske, pa se oni s njima druže. To im jako puno pomaže u stabiliziranju znanja hrvatskog jezika”, izjavila je za Hrvatski glasnik ravnateljica škole Miroslava Krleže Janja Živković Mandić.

Branka Pavić Blažetin

Županijsko natjecanje hrvatskih ribiča u Kaćmaru

U organizaciji Hrvatske samouprave Kaćmara i Hrvatske samouprave Bikića u subotu 31. svibnja u Kaćmaru je održano tradicionalno Županijsko natjecanje hrvatskih ribiča.



Svi sudionici i domaćini ovogodišnjeg županijskog natjecanja u Kaćmaru

Treće županijsko natjecanje u Kaćmaru od 2006. godine, ove godine na privatnom ribolovnom jezeru Lipták, okupilo je osam tročlanih ekipa, odnosno ukupno 24 ribiča iz Bačina, Bikića, Dušnoka, Čavolja, Kaćmara, Santova, Sentivana i Tavankuta. Kao i obično, poslije okupljanja ribiča druženje je započelo zajedničkim doručkom koji su pripremili domaćini.



Druga je bila ekipa iz Bačina

Nakon pozdravnih riječi predsjednice Hrvatske samouprave Kaćmara Teze Balázsics i organizatora Grge Išpanovića održan je ždrijeb, a zatim i četverosatno natjecanje.

Nakon završetka natjecanja, točno u podne, počelo je vaganje ribe. Najviše je ulovljeno karasa ili babuški, samo jedan šaran. Uslijedilo je svečano proglašenje rezultata te dodjela spomenica i pehara najuspješnijima.



Prvo mjesto osvojili su ribiči iz Čavolja

U natjecanju tročlanih ekipa prvo mjesto osvojio je Čavolj (s 12 422 g ulovljene ribe), drugo Bačin (7963 g), treće Santovo (4210 g). U pojedinačnoj kategoriji prvo mjesto osvojio je Čavoljac Krisztián András (8230 g), drugo Baćinac Zsolt Éles (4420 g), a treće Santovac Miroslav Balatinac (3195 g). Za najveću ulovljenu ribu (šarana od 1375 g) nagrađen



Nagrada za najveću ribu, šarana od 1375 g, dobio je Sentivanac Zalán Terdik

je Zalán Terdik iz Sentivana. Sve ekipe koje su sudjelovale nagrađene su spomenicama, a najbolje i peharima. Spomenicu s nagradom dobio je i najmlađi natjecatelj Dorian Valkai (Santovo).



Treće mjesto pripalo je Santovcima

Uz odličnu organizaciju i dobre domaćine, zastupnice i zastupnike hrvatskih samouprava Kaćmara i Bikića, dan je protekao u prijateljskom ozračju uz druženje starih i novih prijatelja. Cjelodnevno druženje završeno je zajedničkim ručkom uz izvrsni goveđi gulaš koji je skuhaio domaćin i vlasnik jezera János Lipták.

Priredbu su poduprli Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije, vlasnik jezera Lipták te suorganizatori – Hrvatska samouprava Kaćmara i Hrvatska samouprava Bikića.

S. B.

Suradnja škola iz Kerestura i Čakovca

Osnovna škola „Nikola Zrinski“ iz Kerestura već nekoliko godina surađuje s III. Osnovnom školom Čakovec. Učenici dviju ustanova zajedno sudjeluju na raznim programima. Učenici čakovečke škole iz godine u godinu sudionici su Učeničke konferencije Zrinskih u Keresturu, a keresturski su učenici gosti Međunarodnog natjecanja „Čitanjem do zvijezda“ u čakovečkoj ustanovi. Natjecanje „Čitanjem do zvijezda“ u organizaciji međimurskog Knjižničarskog društva održava se u sklopu Dana Međimurske županije u svibnju. Također, krajem svibnja održan je Dan škole u Čakovcu na kojem je sudjelovala i ravnateljica i djelatnice keresturske škole. Ravnateljice dviju ustanova, Nataša Novak iz Čakovca i Beata Herman iz Kerestura, dogovorile su kako će se suradnja nastaviti u cilju razmjene iskustava te njegovanja hrvatskoga jezika u narodnosnoj osnovnoj školi u Keresturu.

Beta



Na Danima škole u Čakovcu: učiteljica Biserka Kis, ravnateljica Nataša Novak i ravnateljica Beata Herman

ŠOKAČKO-ŠVAPSKI BAL U MOHAČU

U Mohaču je 10. svibnja i ove godine organiziran, prema riječima samih organizatora, najpopularniji narodnosni bal u regiji – tradicionalni Šokačko-švapski bal. Kao i prethodnih godina, zbog velikog interesa ulaznice je trebalo kupiti znatno unaprijed.

Bal, održan u prepunom Centru za mlade u Mohaču, kako doznaje Hrvatski glasnik, ni ove godine nije razočarao svoje goste. Za odličnu atmosferu pobrinula su se dva orkestra – švapski „Unterrock Kapelle“ i šokački Orkestar „Glasovi“ – dok je svečanu koreografiju na otvaranju izveo Plesni ansambl „Mohač“ s pratećim orkestrom. Ansambl već više od 50 godina vodi neumorni Stipan Filaković.

Bal su svojom nazočnošću uveličali i državni tajnik za vjerske i narodnosne veze Ureda premijera Miklós Soltész, gradona-



Stipan Filaković, državni tajnik Miklós Soltész i Gabriella Feth Hahner



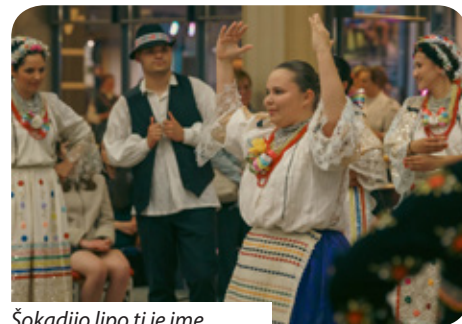
Orkestar „Glasovi“

čelnik Mohača Gábor Pávkovics, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gungan. Više od 500 gostiju nazočilo je balu, a tražila se i ulaznica više.

Bal su službeno otvorili državni tajnik Soltész, voditelj plesnog ansambla Stipan Filaković i predsjednica Njemačke samouprave Mohača Gabriella Feth Hahner.

Često se može čuti od državnih dužnosnika, mohačkih gradonačelnika, ali i samih stanovnika, kako je Mohač glavni grad narodnosti. Tomu u prilog ide i činjenica da je Plesni ansambl „Mohač“ tronacionalni ansambl, i po članstvu (Nijemci, Mađari i Hrvati) i po koreografijama koje već desetljećima izvodi.

Ovogodišnji bal ponovno je to potvrdio: ansambl je izveo jednu šokačku i jednu švapsku koreografiju. Osim Šokaca i Švaba balu su u velikom broju nazočili i pripadnici drugih narodnosti iz Mohača te brojni gosti iz okolnih naselja i udaljenijih krajeva.



Šokadijo lipo ti je ime

Soboslikar u Gunji i Vođincima

Ljubitelji kazališta u Gunji i okolici imali su priliku 12. svibnja uživati u kazališnoj predstavi Donalda Churchilla „Soboslikar“ Hrvatskog kazališta Pečuh u režiji Slavena Vida-kovića. Predstava se igrala u Društvenom domu u Gunji, a dan prije, 11. svibnja, u Vođincima.

Ova duhovita i dirljiva komedija donosi svježinu, iskrenu emociju i prepoznatljive životne situacije na pozornicu nudeći publici večer za pamćenje. „Soboslikar“ je kazališni komad koji kroz jednostavan zaplet i slojevit izvedbu nudi dubok uvid u ljudsku prirodu, svakodnevne borbe, ali i male radosti koje nas čine živima. Glavni lik – tihi, povučeni soboslikar – dolazi u dom naizgled obične obitelji kako bi obavio svoj posao, no splet komičnih nesporazuma, iskrenih razgovora i iznenadnih obrata razotkriva složene odnose među ukućanima i pokreće niz događaja koji će promijeniti svakoga od njih. U predstavi glume Maja Lučić, Selena Andrić i Dejan Fajfer. Dan prije predstava je odigrana u Vođincima.

Branka Pavić Blažetin

Ideja organiziranja bala potječe od Stipana Filakovića, a njegova popularnost iz godine u godinu neprestano raste. Ovogodišnji bal jedanaesti put zajednički su organizirali Njemačka samouprava Mohača i Plesni ansambl „Mohač“.

Bal je četvrtu godinu zaredom otvorio državni tajnik Miklós Soltész, koji je u svojem govoru istaknuo koliko ga nadahnjuje dinamična narodnosna kultura s kojom se redovito susreće u gradu Mohaču, izjavio je za Hrvatski glasnik Stipan Filaković.

Branka Pavić Blažetin • Foto: MNÖ (Facebook)

Premijera u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu

Nova premijera u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu, drama Istvána Örkénya „Tótovi“, prikazana je 8. svibnja 2025. godine. Redatelj József Bodonyi radio je prema Örkényevu tekstu (kratkom romanu) koji je dramatizirao Dinko Šokčević. Ulogu bojnika povjerio je Dejanu Fajferu, Tóta je glumio Stipan Đurić, Marisku Seleni Andrić, Ágiku Vanja Čiča, a poštara Dominik Karaula. Scenografiju potpisuje Péter Lengyel, a kostimografiju Fruzsina Istvánfi. Kulturni tekst doživio je brojne izvedbe u mađarskim kazalištima te od svoje prve izvedbe davne 1967. godine neprestano izaziva redatelje da mu podare novo ruho.

U drami autor suprotstavlja iracionalne događaje i racionalni pristup, ontološka pitanja i banalnost svakodnevice, veliku povijest i obične ljude. Ova tragikomedija prikazuje obitelj Tót. Tótovi su jednostavni ljudi koje briga za sina na bojišnici za vrijeme Drugog svjetskog rata i strah pred autoritetom njegova zapovjednika tjeraju na apsurdne i groteskne korake. Mali je čovjek ovisan o vlasti, a položaj njegova sina o volji zapovjednika. No, svemu dođe kraj, pa i strahu – koji prerasta u krvavi čin oslobađanja koji vodi k slobodi. Razmišljanjima. Da, ali snovi, što je sa snovima?

Umorni, ekscentrični bojničar i simpatična seoska obitelj, koja bi učinila sve da udovolji zahtjevnom gostu jer im sin ratuje na fronti, polazište su groteske Istvána Örkénya koji u naizgled zabavnom i humorom prožetom stilu razmatra ozbiljna egzistencijalna pitanja poput ljudske nemoći i apsurdnog života.

Bojničar se nakon dolaska počinje izživljavati nad članovima obitelji, posebice nad ocem. Majka Mariska i sestra Ágika spremne su podnijeti sve za dobrobit sina (brata) na bojištu o kojem gledatelji u poštarevoj naraciji usput doznaju da je poginuo. Poštar odlučuje ne prenijeti obitelji Tót tužnu



tri dana te se bojničar vraća, što je za obitelj, a osobito za oca, više nego previše.

Drama Istvána Örkénya jedno je od bezvremenskih remek-djela mađarske književnosti. Pitanje odnosa moći i danas se tiče suvremenog čovjeka. Bojnicima i Tótovima žive i među nama. Tekst napisan prije 60 godina nije izgubio ništa od svoje aktualnosti jer se ljudska nemoć i moć međusobno nadopunjuju. Nemoćan čovjek postaje podložan vlasti, a vlast stvara svojeg „malog čovjeka“. Upravo to pokazuje i pečuško uprizorenje tragikomedije „Tótovi“.

Branka Pavić Blažetin



Radnja je smještena u vrijeme Drugog svjetskog rata u neodređeno malo planinsko selo gdje tišina i mir obilježavaju život. No i u najudaljenije kutke dopire ratna buka. Njezin je vjesnik poštar, koji, brinući se o svojim sumještanima, po vlastitom nahođenju sortira i isporučuje pisma s bojišnice, pa tako i pisma sina obitelji Tót uključujući i pismo o njegovoj pogibiji. Na sinovu molbu obitelji Tót ugošćuje njegova zapovjednika, koji dolazi kako bi raščistio svoje zapletene misli i smirio psihi na čistom planinskom zraku.

vijest o sinovoj pogibiji. Nastojeći udovoljiti svim hirovima zapovjednika, ne znajući da je njihov sin poginuo, obitelj ubrzo tone u grotesku. Njihov dotad miran život korjenito se mijenja – zapovjednik u prvom redu ponižava oca, ali i ostale članove obitelji prisiljava na besmislene radnje poput izrade kartonskih kutija cijele noći, čime pretvara dan u noć i obrnuto.

Bojničar odlazi nakon dva tjedna te se čini da Tótovi mogu odahnuti, ali samo nakratko. Vlak zbog srušenog mosta kreće tek za

TRENUTAK ZA PJESMU

Čamac

Noćna tišina svud se krili
I prepun sjete topli mir,
Negdje tek stari klavir cvili
I zrakom luta netopir,
Pa buni sjetu – topli mir.

Srebrenom vodom dolje pliva
Pun mjesečine čamac sam,
Kao da nojca u njem sniva,
Gdje čudan modar gori plam.
Lagacko plovi čamac sam.

Šuteći pokraj žala stojim...
– O, hoće li ikad natrag doći
Vozeći Sreću?... Ja se bojim
Da čarna će ga zavest noć
I nikad više neće doći...

Antun Branko Šimić

Trodnevni zagrebački stručni izlet

Nastavnici i studenti Katedre za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu s djelatnicima Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, predvođeni ravnateljem zavoda dr. sc. Stjepanom Blažetinom, boravili su od 5. do 7. svibnja na trodnevnom stručnom izletu u Zagrebu.



Posjet Gradskoj upravi Grada Zagreba

Tijekom boravka posjetili su Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, gdje su se upoznali s rijetkim izdanjima na hrvatskom jeziku te imali priliku pogledati posebnu zbirku Bibliotheca Zriniana. Bili su smješteni u Studentskom domu na Cvjetnom naselju. Posjetili su i Gradsku upravu Grada Zagreba, gdje ih je primio zamjenik gradonačelnika Luka Korlaet i upoznao ih s najvažnijim projektima koje grad trenutno provodi.

Nije izostao ni posjet sestrinskoj ustanovi, Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, točnije Odsjeku za kroatistiku.

Primila ih je pročelnica odsjeka dr. sc. Tanja Kušević te predstavila odsjek, a upoznala ih je i s fakultetskom knjižnicom.

U sklopu izleta sudionici su primljeni i u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske, gdje ih je primio zamjenik državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Tom prigodom održan je sastanak s predstavnicima Ureda na kojem se razgovaralo o programima i projektima Ureda te o aktivnostima Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i Odsjeka za hrvatski jezik i knji-

ževnost. Nije izostao ni posjet Muzeju grada Zagreba i nadaleko poznatom zagrebačkom groblju Mirogoj i Aleji velikana.

Sudionici stručnog izleta tijekom trodnevnog boravka u Zagrebu posjetili su brojne kulturne i znanstvene institucije te dodatno produbili postojeće veze između Pečuha i Zagreba, izjavio je za Hrvatski glasnik voditelj puta dr. sc. Stjepan Blažetin.

Branka Pavić Blažetin

O pojmu Rác, Racima i dr.

U organizaciji Katedre za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu i Muzeja „Wosinsky Mór” iz Szekszárda 10. i 11. travnja u spomenutom muzeju održana je znanstvena konferencija. Bila je to druga konferencija toga tipa: prva je održana 2021. godine pod nazivom „A hódoltságkori rác/balkáni népesség településtörténete, régészete és néprajza” („Povijest stanovništva racko/balkanskih naselja, arheologija i etnologija za vrijeme turske vladavine”). Na ovoj međunarodnoj konferenciji, koja je nastavak one iz 2021. godine, arheolozi, povjesničari i etnolozi zajednički su raspravljali o ključnim pitanjima materijalne kulture, sela, društva balkanskih naroda koji su se naselili na području Mađarske.

Izlagalo je više od dvadeset istraživača, među njima i dr. sc. Andor Végh s Katedre za hrvatski jezik i književnost Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. Naslov njegova izlaganja bio je „A rác elnevezés kérdése magyarországi horvát szemszögből – horvátországi analógiák és magyarországi problematika” („Pitanje naziva ‘Rác’ iz perspektive hrvatske manjine u Mađarskoj – analogije u Hrvatskoj i problemi u Mađarskoj”). Evo još nekoliko zanimljivih naslova u hrvatskom prijevodu: Szabolcs Varga – „Raci u mađarskim kraljevskim dvorovima nakon 1526. godine”, Adrienn Papp – „Južnoslavenski predmeti u budimskom arheološkom materijalu”, Balász Nagy – „Odras prošlosti Raca iz Andzabega”, Máté Varga – „Istraživanje rackog i balkanskog stanovništva u Šomođskoj županiji”.

Branka Pavić Blažetin



Bogatstvo...

FOTO: SZILÁRD GERGELY (FACEBOOK)

Motivi s nošnje pomurskih Hrvata

SVIBANJSKA FEŠTA U SREDIŠTU POZORNOSTI

U organizaciji hrvatskih samouprava XVI. i XIV. okruga te hrvatskih samouprava Čepela i Ferencvaroša 20. svibnja proslavljen je Dan narodne nošnje u okviru Svibanjske fešte.



Povorka koju su činili brojni učenici iz HOŠIG-a, predvođena organizatorima i uz glazbenu pratnju TS-a „Misija“, stigla je pred crkvu sv. Matijaša. Ondje su u raznolikim hrvatskim nošnjama započeli plesanicu predvođenu Vesnom Velin. Plesanica je privukla i oduševila brojne turiste koji su se priključili plesu u kolu, snimali nastup ili zamolili da se fotografiraju sa sudionicima Dana narodne nošnje. Turisti pristigli iz svih krajeva svijeta, vidjevši hrvatsku zastavu koja se vijorila na početku povorke, obasuli su sudionike raznim pitanjima – zanimalo ih je što se slavi, tko su izvođači te sve povezano s Hrvatima u Mađarskoj. Jedna turistkinja iz Japana oduševljeno je zaključila: „Dan



hrvatske nošnje održava se samo jednom godišnje, i to baš onaj dan kad sam došla ovamo u posjet. Koja sreća!”

Dan narodne nošnje slavi hrvatsku tradiciju, kulturu, a time pridonosi i njezinu očuvanju te široj promociji.

Slavlje se nastavilo još dugo u HOŠIG-u uz ples, dječja natjecanja i igre.



Događanju su nazočili i veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić te diplomatska suradnica Marina Sikora.

Kršul

BUDIMPEŠTA – Iz Gospića je u Budimpeštu 31. svibnja stiglo devet članova Biciklističkog kluba Gospić predvođenih Ivanom Radoševićem, direktorom Turističke zajednice Ličko-senjske županije. U povodu Dana državnosti organizirali su biciklistički posjet glavnome gradu Mađarske.

Nakon dva do tri mjeseca priprema, dogovaranja rute i svih onih sitnih detalja bez kojih ovako nešto nije moguće orga-

nizirati, članovi Biciklističkog kluba Gospić sjeli su na bicikle i krenuli prema Budimpešti. Polazak je bio s Trga Stjepana Radića u Gospiću. Prvog dana bicikliranja stigli su u Novi Grad (Bosanski Novi), prešavši 150 kilometara u laganom ritmu, kako bi se uhodali. Sljedećeg dana nastavili su put prema cilju.

Nakon četiri dana bicikliranja 31. svibnja stigli su u Budimpeštu. Ukupno su odvozili 611 kilometara. Vozili su i uz obalu jezera Balaton. Najstariji sudionik imao je 73, a najmlađi 19 godina.

M. Ilić



IX. Dan narodnosti i Dan vrijednosti Đursko-mošonsko-šopronske županije

U organizaciji Županijskog povjerenstva za riznicu i Skupštine Đursko-mošonsko-šopronske županije deveti je put održan Dan narodnosti i Dan vrijednosti. Svake godine manifestacija se održava u drugom naselju u županiji, a ove je godine domaćin i suorganizator bila Jánossomorja.

Manifestacija je pružila prigodu za susrete, nastupe brojnih izvođača te predstavljanje bogatstva narodnog blaga i tradicije. Ovogodišnji program, održan 26. travnja, bio je u znaku građenja mostova tolerancije i međusobnog uvažavanja. Ujedno je to bila prilika za predstavljanje široj javnosti Registra vrijednosti Đursko-mošonsko-šopronske županije, koji čuva neprocjenjivo kulturno blago i podsjeća na važnost prošlosti za razumijevanje budućnosti.

Hrvati koji žive u županiji i ove su se godine dostojno predstavili. Izložbene štandove imali su predstavnici Bizonje i Kemlje, a u kulturnom programu nastupili



Pjevački zbor „Starci” iz Soprona



Predstavila se Kemlja

su školska skupina Folklorne grupe Koljnofa, Kemljanci te Pjevački zbor „Starci” iz Soprona. Manifestaciji su nazočili načelnici Kemlje i Bizonje, predsjednici hrvatskih samouprava iz Kemlje, Bizonje i Koljnofa, brojni pripadnici hrvatske zajednice te zastupnici Hrvatske samouprave Đursko-mošonsko-šopronske županije.

Uz predstavljanje brojnih županijskih vrijednosti poseban naglasak stavljen je na kemljanski običaj Barbara. Svečanost je započela višjezičnom katoličkom misom u crkvi svetog Ivana Krstitelja, a glavni program nastavljen je u Domu kulture „Bálint Balassi”.

Potpredsjednik Županijske skupštine i predsjednik Županijskog odbora za baštinu Péter Pető u svojem je obraćanju

istaknuo bogatstvo narodnosnih vrijednosti Đursko-mošonsko-šopronske županije. Gradonačelnik Jánossomorje György Lőrincz predstavio je naselje domaćina i pozdravio okupljene te podsjetio na snagu zajedništva lokalne zajednice. Predsjednik Županijske skupštine György Hámori naglasio je važnost ovakvih manifestacija za upoznavanje i očuvanje kulturnog bogatstva te pozvao na osiguranje još više prilika za predstavljanje vrijednosti županije.

Manifestaciju je svečano otvorio ministar poljoprivrede István Nagy, pod čijim se pokroviteljstvom događanje održalo. U svojem je obraćanju podsjetio da se Dan narodnosti i Dan vrijednosti svake godine organizira u drugom mjestu u županiji te je nakon Kemlje, Unde, Rajke, Koljnofa,

Levéla, Gyömőrea, Starog Grada i Fertőszentmiklósa ove godine domaćin bila Jánossomorja.

Ministar Nagy posebno je istaknuo kako tradicija ove manifestacije ne predstavlja samo slavlje nego i odgovornost – odgovornost za očuvanje procesa međugeneracijskog prijenosa kulturnih vrijednosti. Naglasio je kako je znanje koje nasljeđujemo od prethodnih naraštaja neprocjenjiva baština koju treba sačuvati za buduće generacije. Podsjetio je i na važnost donošenja Zakona o hungarikumima, koji je omogućio osnivanje mjesnih i županijskih zbirki vrijednosti. U tom je kontekstu pohvalio rad Županijskog odbora



Uzvanici

za baštinu Đursko-mošonsko-šopronske županije, koji neumorno istražuje i čuva tradicije i narodnosne vrijednosti uz potporu natječaja Ministarstva poljoprivrede za hungarikume.

Branka Pavić Blažetin
Foto: István Nagy (Facebook)

Mađarsko-hrvatski poslovni forum u Barči

Gradonačelnica grada Barče Erika Rösler Ander svjesna je kako se u gospodarskom razvoju Barča treba osloniti i na dobru povezanost te gospodarsku suradnju hrvatskih i mađarskih gospodarstvenika. Vrijeme je da se odnosi s hrvatskom stranom podignu na novu razinu. U tome je od pomoći i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat.

Gospodarski forum održan 13. svibnja 2025. u Barči predstavlja prekretnicu u gospodarskim odnosima između Barče i Virovitičko-podravске županije. Nakon više od 15 godina stanke događanje je pokrenula gradonačelnica Barče Erika Rösler Ander, a organizirao ga je Gábor Rapkai, vijećnik u Gradskom vijeću Barče i predsjednik Odbora za razvoj grada i turizam. Cilj foruma bilo je ponovno oživljavanje i jačanje prekogranične suradnje gospodarskog sektora. Forum je ukazao na prirodnu i hitnu potrebu za uspostavljanjem čvršćih gospodarskih veza između dviju regija koje dijeli svega 15 kilometara.

Prema riječima gradonačelnice Barče Erike Rösler Ander, grad mora sam preuzeti kontrolu nad svojom sudbinom. Prijateljski odnosi Barče i Virovitice imaju dugu povijest, zbog čega je gradonačelni-



Gradonačelnica grada Barče Erika Rösler Ander bila je domaćin foruma



Dio sudionika foruma

ca istaknula da je „gotovo apsurdno” što punih 15 godina nije bilo službene komunikacije tih susjednih gradova. Govoreći o ulozi rijeke Drave, naglasila je: „Vrlo mi je važno istaknuti da nas Drava ne razdvaja, već upravo suprotno – povezuje. Barča želi igrati ulogu mosta u jačanju odnosa među pograničnim regijama.”

Ključnu ulogu u organizaciji foruma imale su udruge poduzetnika te Županijska komora Hrvatske gospodarske komore Virovitičko-podravске županije na čelu sa Zlatkom Plešom. Prema Gáboru

Ridegu, predsjedniku Udruge poduzetnika Barče, pogranična regija „doista je specifično područje u kojem često upravo obiteljska poduzeća predstavljaju dodirne točke, bilo da je riječ o međunarodnoj trgovini ili opskrbi”. Dodao je: „Iako i danas postoje gospodarske suradnje između naših poduzetnika, cilj nam je podići ih na višu razinu.”

Na sastancima su definirana brojna konkretna područja za suradnju. Posebno su istaknuti potencijali u poljoprivredi, drvnoj i metalnoj industriji, turizmu te u

novim sektorima poput korištenja geotermalne energije.

Zlatko Pleša, predsjednik Županijske komore HGK-a u Virovitici, ocijenio je forum kao „vrlo važan i koristan prvi korak”. Cilj hrvatske delegacije bilo je poticanje poduzetničkih kontakata. Potvrdio je postojeće veze i istaknuo da je trgovinska razmjena između Virovitičko-podravске županije i Mađarske prošle godine dosegla 24 milijuna eura. Drvna i metalna industrija te poljoprivreda općenito i dalje skrivaju brojne neiskorištene mogućnosti. Pleša se prisjetio da je virovitička komora od svojeg osnutka 1997. održavala kontakte s mađarskim partnerima – primjerice 2009. potpisan je sporazum o suradnji s Komorom u Kaposváru, a postojala je i suradnja s Gospodarskom komorom u Pečuhu te međusobno sudjelovanje na sajmovima.

Sudionici su naglasili važnost modernih komunikacijskih kanala, primjerice uspostave zajedničke digitalne platforme, potrebu za obnovom povjerenja te nužnost postizanja konkretnih i mjerljivih rezultata. Hrvatska gospodarska komora predložila je strukturirani sustav povezivanja partnera radi daljnjeg jačanja suradnje.

Branka Pavić Blažetin

Izvor: Grad Barča (Facebook)

Mala stranica



SURADNJE ŠKOLA: DONJA DUBRAVA I BIZONJA

Od 8. do 10. svibnja 2025. godine učenici i nastavnici partnerske Osnovne škole Donja Dubrava u pratnji ravnateljice Mirjane Ribić boravili su u prijateljskoj bizonjskoj hrvatsko-mađarskoj dvojezičnoj osnovnoj školi. Boravak je ostvaren u sklopu projekta Međunarodne suradnje škola koji je sufinanciran sredstvima Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih Republike Hrvatske.



Domaćini i gosti

Kako nam je rekla nastavnica iz bizonjske škole Renata Novák Tóth, suradnja dviju škola započela je još 1993. godine. Sadašnja ravnateljica bizonjske škole Žuža Leszkovich (Leszkovich Istvánne) podupire suradnju. Učenici su se dobro osjećali i izvrsno zabavili sudjelujući u uzbudljivim programima: radionicama, upoznavanju Bizonje, posjetu Zavičajnoj kući, plesnim zabavama te izletu u Šopron. Obje škole predstavile su se i kulturnim programom. Posljednjeg prijepodneva učenici su vrijeme proveli s obiteljima svojih domaćina kod kojih su bili smješteni. Sklopljena su nova prijateljstva, a sljedeći se susret u Donjoj Dubravi s nestrpljenjem iščekuje.

Učitelj glazbene kulture Antun Horvat i predstavnici Općine Donja Dubrava na čelu s načelnikom Marijanom Vargom uz ravnateljicu škole imali su priliku razgovarati o novim oblicima suradnje – kako

dviju škola tako i mjesne te Hrvatske samouprave Bizonje. Načelnica Bizonje Erika Márkus srdačno je primila prijatelje iz Donje Dubrave. Predsjednica Hrvatske samouprave Bizonje ujedno je i nastavnica u bizonjskoj školi Klaudia Radits Schmatovich. Uz Renatu i Klaudiju u bizonjskoj školi hrvatski jezik i književnost te narodopis predaju i nastavnice Ana Singer i Marija Nagy (Ferencné Nagy). Bizonja broji 1470 stanovnika od kojih je po procjenama njih 35 % hrvatske nacionalnosti. Kako na svojem portalu pišu prijatelji iz Donje Dubrave, učenici su bili smješteni kod obitelji učenika koje su i sami prošle godine ugostili u Donjoj Dubravi. Tijekom boravka u Bizonji posjetili su brojne znamenitosti toga kraja. Četvrtak 7. svibnja bio je posvećen nastavi glazbene kulture, povijesti i hrvatskog jezika. Bila je to prilika za druženje uz pjesmu i razne igre. Posebno ih se dojmila Zavičajna



U igri

kuća u kojoj se čuva spomen na prošlost Bizonje. Ništa manje oduševljeni nisu bili ni izletom u Šopron, gdje su uz razgledavanje grada isprobali ljetno sanjkanje, a u vožnji turističkim vlakićem upoznali su stari grad i popeli se na obližnji toranj s kojeg se pruža veličanstven pogled na okolicu. Nakon povratka s izleta u Kulturnom domu u Bizonji održana je priredba na kojoj su uz učenike domaćine nastupili i učenici škole Donja Dubrava. Program je bio šarolik i bogat, a priredbi su nazočili mještani i načelnica mjesne samouprave Bizonje sa svojim suradnicima. Subota je bila rezervirana za druženje s obiteljima kod kojih su učenici bili smješteni i povratak kućama. Sklopljena su nova prijateljstva, stečena nova znanja. Suradnji koja traje već više od trideset godina podršku daju roditelji, mjesne vlasti te će se zasigurno suradnja i dalje nastaviti na obostrano zadovoljstvo.

Program su poduprli Hrvatska samouprava Đurško-mošonsko-šopronske županije, Školska zaklada NABIT, Mjesna samouprava Bizonje i Hrvatska samouprava Bizonje.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Renáta Novák

Na putu povijesnih i vjerskih poveznica

Hrvatska samouprava u Letinji i Udruga za mađarsko-hrvatsku suradnju HOMA 4. svibnja priredile su zajedničko povijesno-vjersko putovanje u Zagorje. Na izletu sudionici su se upoznali sa zajedničkom poviješću hrvatskog i mađarskog naroda, s etnološkim sadržajima zagorskoga kraja, starim zanatima i hodočasničkim mjestom Marija Bistrica. Organizatori su izletom željeli produbiti prekograničnu suradnju i povezati se na vjerskom polju. Putovanje su vodile predsjednica Hrvatske samouprave Letinje Marija Đuric i predsjednica Udruge HOMA Zorica Lukač Puklavec, a za vjerske sadržaje pobrinula se Marija Vargović, zastupnica Hrvatske državne samouprave.

Grad Letinja već više desetljeća surađuje s međimurskim naseljima, a u tu suradnju uvijek se uključuje i Hrvatska samouprava Letinje. Provedeni su razni projekti prekogranične suradnje koji su financirani iz europskih fondova, održani su međunarodni kampovi za djecu, likovne radionice, uređen je centar za posjetitelje, dio dvorca Szapary, a na gradske kulturne manifestacije svake godine stižu umjetnici i kulturne udruge. Još mlada Udruga za mađarsko-hrvatsku suradnju želi da se jača međunarodna suradnja, posebice s Hrvatima izvan Hrvatske, njegovanjem hrvatskog jezika, čuvanjem nacionalnog identiteta Hrvata, suradnjom na polju kulture, umjetnosti, tradicija, edukacija, zaštite okoliša, socijalne djelatnosti... Projekt pod naslovom „PUT“ ostvaren je radi povijesnog i vjerskog povezivanja pomurskih Hrvata s matičnom im domovinom, upoznavanja povijesti matične zemlje, vježbanja naše vjere na hrvatskom jeziku.



Izletnici u zagorskom kraju

Sudionici izleta krenuli su u zeleno bregovito Zagorje u jutarnjim satima, u vjersku metropolu Mariju Bistricu. Program je započeo licitarskom radionicom koja je uključivala prezentaciju licitiranja, degustaciju gvirca i medenjaka. Svakom sudioniku dodijeljena je tekstilna vrećica s hrvatskim simbolom kao promotivni materijal projekta. Nakon toga slijedilo je sudjelovanje na svetoj misi, a potom su se uputili na kalvariju gdje su molili štacije na hrvatskom jeziku. Inače, u izradi skulptura štacija u Mariji Bistrici sudjelovali su i sumartonski drvorezbari sudjelovanjem u drvorezbarskim kolonijama Ivana Cikača, pokojnog drvorezbara mnogobrojnih kipova u svetištu.

Putovanje je nastavljeno prema Gornjoj Stubici uz posjet spomeniku Matiji Gupcu, a zatim i na Brijeg sv. Martina – Hrenov brijeg, sjedište Udruge „Gornjostubička luč“. Sudionici su pod stručnim vodstvom posjetili etnoselo „Dišeća starina“ te su mogli pogledati i uređen stari mlin. Naime, na tom području na potoku je radilo dvadesetak mlinova. Nakon toga pomolili su se u crkvi sv. Martina, prošetali se u etnoselu, među „dišećim starinama“ te upijali prošlost. Program posjeta završio je kušanjem lokalnog zagorskog gemišta. Na kraju putovanja u Gupčevu kraju posjećena je Gupčeva lipa te se razgovaralo i o vođi mađarskog ustanka György Dózsi. Budući da su među izletnicima bili i amaterski slikari sumartonske Udruge drvorezbara i slikara, predsjednik udruge Stjepan Radnai poklonio je jednu sliku domaćinima.

Projekt je ostvaren uz materijalnu potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Beta



Stjepan Radnai daruje sliku

U spomen

Ladislav Szabó (1949. – 2025.)

U svojem domu 19. svibnja 2025. iznenada je tragično preminuo Ladislav Szabó, bivši dugogodišnji zastupnik, zamjenik predsjednika i predsjednik Hrvatske samouprave Kalače, vjeroučitelj, ujedno organizator kulturnih događanja i vjerskog života. Živio je 75 godina. Njegov posljednji ispraćaj bio je u bačinskom groblju 30. svibnja 2025. godine u 11 sati. Nakon toga služena je misa zadušnica u župnoj crkvi Male Gospe.

Ladislav Szabó rođen je 3. rujna 1949. godine u rackohrvatskoj obitelji u Bačinu. Ondje je proveo i svoje djetinjstvo, a rackohrvatski bio je njegov prvi jezik koji je upijao od majke, oca i bake jer se u kući samo racki govorilo. Kad je počeo ići u školu, slabo je govorio mađarski. Tek u višim razredima, kad je bio 7. – 8. razred, imali su jedan do dva sata jezika tjedno, a učiteljica im je bila Bara Jagić iz Bikića. Maturirao je u kalačkoj gimnaziji Stjepana I. (danas sv. Stjepana) koju je pohađao od 1964. do 1969. godine. Ondje je učio ruski i latinski, a zatim diplomirao 1975. godine kao inženjer kemije u Veszprému. Vratio se u Kalaču, gdje se zaposlio u struci i dugo, sve do umirovljenja 2009. godine, radio kao voditelj laboratorija u kalačkom pekarskom i slastičarskom poduzeću (Kalocsai Sütő- és Édesipari Vállalat). Poslije je radio u Karamell Zrt. kao voditelj osiguranja kvalitete.

Bio je aktivan u društvenom, kulturnom i vjerskom životu kalačke hrvatske zajednice i svojih suseljana u Bačinu, vjeroučitelj, zastupnik, zamjenik predsjednika, zatim i predsjednik Hrvatske samouprave Kalače do 2014. godine. Poslije fakulteta dopisno je završio i diplomirao teologiju na Bogosloviji Sveučilišta u Budimpešti, a nakon što je dobio dopuštenje kalačkog nadbiskupa, pomagao je bačinskom župniku koji nije govorio hrvatski. Otprilike 15 godina služio je hrvatsku zajednicu, redovito čitao i držao propovijed na rackohrvatskom. Bio je aktivan član pastoralnog vijeća Središnje kalačke župe, veliki poznavatelj i njegovatelj bačinske rackohrvatske kulture, jezika, narodne i vjerske tradicije.

Jedan je od najzaslužnijih za tiskanje Pjesmarice Jánosa Molnára – rukopisne kantorske i hodočasne knjižice na rackohrvat-



skom jeziku koja je objavljena 2019. godine u sunakladi s kalačkim muzejom. Uvijek je govorio da je teško gledati kako se gubi jezik, mijenja nekadašnje selo i žitelji i polako sve nestaje.

Od 2023. godine živio je u Segedinu, gdje je iznenada preminuo u svojem domu 19. svibnja.

Napustio nas je zauvijek, ali ćemo ga se sjećati po svemu čime je zadužio svoje sunarodnjake i svoj uži zavičaj.

Počivao u miru Božjem!

S. B.

Prvo skupno hrvatsko shodišće u Svetom ljetu u Vincjetu

Još marca 2025. ljeta je bilo prvo skupno hrvatsko shodišće u Vincjetu. Iako je bilo vrime oblačno, suro i godinasto, došlo je puno vjernikov u hodočasno mjesto, u Vincjet, pomoliti se dragomu Bogu i pozdraviti Blaženu Divicu Mariju.

U 14 ura su se molili očenaši. Molitvu je predvodio dijakon Michael Marlović iz Vincjeta, ki je za svaku desetku imao neke misli, s kimi je potaknuo i vjernike. U 14.30 ura se je molio križni put, koga je molio vlč. Zdravko Gašparić. U 15 ura se je začela svetačna sveta maša. Glavni celebrant mašnoga slavlja je bio P. Štefan Vukić, a prodiku je imao prof. dr. sc. Ivan Bodrožić iz Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu.

Kot se je lipi broj hodočasnikov okupilo u južnom Gradišću, tako se je i lipi broj farnikov okupilo oko oltara. Svetačnu mašu su muzički oblikovali domaći kantor Ronald Šubošić iz Vincjeta i tamburaši i jačkari Zbora „Lastavica“ iz Narde.

U sredini prodike je bio sam svetak, Nazvišćenje Gospodinovo, Blažena Divica Marija, njezin lik, njezina uloga. Riči profesora vlč. Bodrožića su nam bile prava hrana za dušu, poticaj za svakodnevnicu. Na žalost ophod zbog godine se ni održao, ali su vjernici pozdravili s marijanskimi jačkama Blaženu Divicu Mariju u crikvi. Po maši je



bila agapa za sve hodočasnike, ča je organizirala fara Vincjet na čelu s domaćim farnikom vlč. Brankom Kornfeindom.

Ufamo se, da je bilo ovo shodišće prava obnova duše i da pred Vazmi su svi dobili pravi putokaz iz svetačne prodike. Hvala svim, ki su došli u Vincjet, da skupa proslavimo ovo prvo skupno hrvatsko shodišće u Svetom ljetu.

Pruzeto: www.glasnik.at • Foto: -gk-

Od dvora, do dvora...

Ophod kraljica u Santovu

Na drugi dan Duhova skupina „šokačkih kraljica“ u ranim poslijepodnevним satima uputila se u obilazak domova šokačkih Hrvata u Santovu. Uz prigodne pjesme, već po tradiciji, prvo su posjetile „gospodske dvore“ – župni dvor i santovačkog župnika Imru Polyáka. Učenice santovačke hrvatske škole koje je uvijekerala vjeroučiteljica Katalin M. Tomašev obilazile su naselje i tridesetak santovačkih šokačkih domova u izvornoj narodnoj nošnji, „od dvora do dvora“, pjevajući prepoznatljive kraljičke pjesme. Već po običaju svagdje su



lijepo primljene, darivane i pogošćene. Jedan od najstarijih pučkih običaja, „kraljice“, u Bačkoj se do danas njeguje još i u Kačmaru, gdje ga izvode polaznice predmetne nastave hrvatskoga jezika, te u Baji zahvaljujući članicama KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“.

S. B.

Poučavanje bunjevačkih plesova u Baškutu



Okupljeni na posljednjem, trećem susretu plesnog poučavanja

Hrvatska samouprava Baškuta početkom godine pokrenula je redovite plesačnice uz poučavanje bunjevačkih plesova Baje i okolnih naselja. Plesačnice se održavaju u mjesnoj priredbenoj dvorani, a niz dosad održanih okupio je velik broj bunjevačkih Hrvata i simpatizera te ljubitelja narodnog plesa i glazbe iz Baškuta i okolnih naselja. Plesove je poučavao učitelj Edmond Bende, član garskog Orkestra „Bačka“. Kako je najavila predsjednica Hrvatske samouprave Baškuta Katalin Jenei, poučavanje će na kraju biti okrunjeno plesačnicom uz živu glazbu.

Foto: Katalin Jenei (Facebook)



SALANTA – Kako na svojem Facebooku donosi Hrvatska samouprava sela Salante, skupina Salančana 25. svibnja otputovala je u Vukovar, gdje je sudjelovala na svetoj misi u crkvi sv. Filipa i Jakova, posjetila simbol grada – Vukovarski vodotoranj te Muzej vučedolske kulture. Stručno putovanje ostvareno je uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH.

SALANTA – Na svojoj Facebook stranici sredinom travnja Hrvatska samouprava sela Salante donosi: „U Salantskoj osnovnoj školi održano je natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku. Čestitamo svim sudionicima, a članovima žirija zahvaljujemo na sudjelovanju. Natjecanje je financirala Hrvatska samouprava Salante.“